

Handläggare
Helene Mårtenson
Telefon: 08-50808789**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2026-10-22

Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad, KS 2025/514

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen Stockholms stad har skickat en remiss om *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad*. I förslaget som syftar till att ge vägledning i stadens ej lagstyrda arbete med klimatanpassning, har geotekniska risker tillkommit. Ett nytt identifierat behov, förutom konsekvenser vid olika typer av extremväder, är att analysera vad ett förändrat klimat innebär för ett nytt normalläge och vad detta får för påverkan på stadens funktioner och verksamheter.

Förvaltningen är positiv till handlingsplanen och lyfter fram att den är tydligt strukturerad, samtidigt som den visar på klimatanpassningens komplexitet och vikten av att skydda liv, hälsa och samhällsviktiga funktioner. Förvaltningen ser att sårbara grupper ska prioriteras både i det kortsiktiga och långsiktiga klimatanpassningsarbetet. Förvaltningen betonar att samverkan är avgörande och efterfrågar starkare samordning och gemensamma analyser över förvaltningsgränserna. Klimat- och sårbarhetsanalyser (KSA) bör genomföras i samverkan. Det behövs samsyn om risker, ansvar och åtgärder. Förvaltningen efterlyser också en sammanhållande funktion som kan identifiera synergier mellan olika nämnder och bolag.

Förvaltningen lyfter också att trafiknämnden och stadsdelsnämnderna bör undersöka hur regnvatten kan samlas upp och magasineras. Prioritering av bevattning bör också utredas. En ny aktivitet föreslås där nämnder och bolag får stöd att prioritera vattenanvändningen vid bevattningsförbud, exempelvis för plaskdammar, fontäner och duschar.

Dessutom föreslår förvaltningen tillägg till listorna för ansvariga under aktiviteterna: Aktivitet 6. Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen står först under ansvariga, så att enhetliga arbetsformer tas fram för staden; Aktivitet 8. Förvaltningen anser att även stadsdelsnämnderna borde stå med som ansvariga; Aktivitet 12. Här anser förvaltningen att även miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bör stå med som ansvariga; Aktivitet 15. Förvaltningen anser att fastighetsnämnden bör stå med under ansvariga; Aktivitet 17. Förvaltningen anser att även SISAB och Micasa bör stå med som ansvariga; Aktivitet 19: Förvaltningen anser att även äldre- och förskolenämnden, SISAB och Micasa berörs.

Bakgrund

Kommunstyrelsen Stockholms stad har skickat en remiss om *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad*. I remissen föreslår kommunstyrelsen att kommunfullmäktige beslutar att *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad* godkänns; att samtliga i handlingsplanen angivna nämnder ska inarbeta *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad* i sin verksamhetsplanering; att Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt att även ge i handlingsplanen utpekade bolagsstyrelser i uppdrag att anta och inarbeta *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad* i sin verksamhetsplanering; och att *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad 2022–2025* samt *Plan för Stockholms stads klimatanpassningsarbete* upphör att gälla.

Remissinstanser är exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, idrottsnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafikinämnden, utbildningsnämnden, äldre- och förskolenämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholms Stadshus AB, Storstockholms brandförsvär, Botkyrka kommun, Danderyd kommun, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Lidingö stad, Länsstyrelsen Stockholm, Nacka kommun, Region Stockholm, Sollentuna kommun, Solna kommun och Trafikverket.

Svarstid är senast 2026-10-27.

Ärendet

I kommunfullmäktiges budget för år 2025 fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikinämnden, samt i samråd med övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser, uppdatera stadens handlingsplan för klimatanpassning. Stadsledningskontoret har tillsammans med berörda nämnder och bolag tagit fram en ny handlingsplan för klimat-

anpassning. Arbetet har skett med utgångspunkt från miljöprogrammets mål tillsammans med de samlade erfarenheter som gjorts i stadens klimatanpassningsarbete under de gångna fem åren.

Utöver miljöprogrammets mål har stadens innevarande *Handlingsplan för klimatanpassning 2022–2025* tillsammans med uppföljningen av stadens mål för klimatanpassning i *Miljöprogram 2020–2023* varit utgångspunkter för arbetet. Staden har även genomfört egna utredningar exempelvis *Klimatanpassning i praktiken*, vars slutsatser har beaktats. Fram till att aktuellt förslag antas har stadens arbete bedrivits utifrån *Plan för Stockholm stads klimatanpassningsarbete*, samt skyfallsprinciperna i *Handlingsplan för klimatanpassning 2022–2025*. Förslaget till handlingsplan innebär att dessa ersätts med sex nya principer för klimatanpassningsarbetet. Principerna syftar till att ge vägledning i stadens ej lagstyrda arbete med klimatanpassning.

Föreliggande förslag till handlingsplan är inte uppdelad enbart i värme- och skyfallsrisker utan det har även tillkommit fler aktiviteter för torka och nytt är geotekniska risker. Ett nytt identifierat behov, förutom konsekvenser vid olika typer av extremväder, är att analysera vad ett förändrat klimat innebär för ett nytt normalläge och vad detta får för påverkan på stadens funktioner och verksamheter. Förslaget till handlingsplan innehåller sammanlagt 25 aktiviteter. Aktiviteterna utgör det prioriterade klimatanpassningsarbetet i staden. Handlingsplanen genomförs genom att ansvariga nämnder och bolag implementerar planens aktiviteter i sina respektive verksamhetsplaner. Aktiviteterna är indelade efter typ av uppgift såsom analyser, utredningar, utveckling av arbetssätt, kommunikation, genomförande och erfarenhetsutbyten. I förslaget finns även en kunskaps-sammanställning över området och en bilaga som beskriver observerade klimatförändringar i Stockholm.

Staden behöver i sitt arbete särskilt beakta klimatförändringarnas risker och negativa effekter för sårbara grupper. Socioekonomiska förutsättningar har också betydelse för hur människor påverkas av konsekvenser av klimatförändringarna. Utgångspunkten är att nämnder och bolag prioriterar, implementerar och budgeterar för genomförandet av handlingsplanen inom befintlig ram. Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att arbeta med långsiktiga investeringsplaner för att säkerställa goda planeringsförutsättningar, effektiva åtgärder och en rimlig åtgärdestakt. Inte sällan uppnås kostnadseffektivitet enbart i samband med att åtgärder genomförs i samband med andra investeringsprojekt.

Möjlighet till extern finansiering ska aktivt prövas, exempelvis går det att söka statlig medfinansiering till skydd för naturolyckor i befintlig miljö. Det är även vanligt med temporära utlysningar för bland annat forskning, vilket kan lämpa sig väl för handlingsplanens undersökande och utredande aktiviteter. För nämnder och bolag kan anpassningsåtgärder, som innebär gemensamma nyttor, även drivas i samverkan och med samfinansiering med andra inom eller utom stadens organisation. Detta utgör utvecklingsområde i förslaget till handlingsplan.

I förslag till handlingsplan anges inte någon giltighetstid för dokumentet. I och med att arbetet är långsiktigt är det mer lämpligt att aktualitetspröva planen i samband med att nuvarande miljöprogram revideras.

Handlingsplanens principer och aktiviteter

Stockholms stads klimatanpassningsprinciper

1. Utgå från en riskanalys
2. Arbeta förebyggande och skadeavhjälpande,
3. på kort och lång sikt
4. Ställ kostnad i proportion till risk och nytta
5. Sträva efter synergier
6. Utgå från stadens rådighet och prioriteringar
7. Samverka och samarbeta, internt och externt

Aktiviteter

Här följer ett urval av handlingsplanens 25 aktiviteter inklusive ansvariga nämnder och bolag för respektive aktivitet. Samtliga aktiviteter finns listade i handlingsplanens bilaga 1:

Sammanställning av aktiviteter och ansvariga, sidorna 44 – 47.

Centrala aktiviteter utgörs av aktivitet nr 1 och nr 2.

1. Ta fram en uppdaterad klimatscenarioanalys för Stockholm stadsgeografi.

Ansvariga: Kommunstyrelsen och Stockholm Stadshus AB.

Stadens klimatanpassningsarbete grundas på en regional klimatanalys över framtida klimatrisker utifrån olika utsläpps-scenarier som genomfördes av SMHI år 2015. Ny forskning har tillkommit och prognoser har förändrats. Mot bakgrund av detta finns behov av att genomföra en uppdaterad analys för staden som även kan vara underlag för nämndernas och bolagens arbete med klimat- och sårbarhetsanalyser.

2. Genomför verksamhetsspecifika klimat- och sårbarhetsanalyser.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, förskolenämnden, kyrkogårdsnämnden, socialnämnden, trafikinämnden, äldre- och äldreomsorgsnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, STOKAB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Parkerings AB och Stockholm Vatten och Avfall AB.

En klimat- och sårbarhetsanalys (KSA) behandlar, till skillnad från risk- och sårbarhetsanalys (RSA), långa tidsperspektiv, snabba och långsamma förlopp samt både risker och möjligheter. En sådan analys ger inte bara kunskap om risker kopplade till extremväder utan även förståelse för ”det nya normala”. Den uppdaterade klimatscenarioanalysen från aktivitet 1 kan användas som stöd i arbetet. De verksamheter som har liknande uppdrag och förutsättningar, såsom stadens bostadsbolag eller stadsdelsnämnder, bör med fördel kunna samverka i arbetet.

6. Ta fram arbetsformer för hur staden ska driva eller medverka i samverkansprojekt med externa aktörer gällande fysisk anpassning för att hantera skyfallsrisker.

Ansvariga: Trafikinämnden, stadsdelsnämnderna, kommunstyrelsen, S:t Erik Försäkrings AB och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Aktiviteten syftar till att utveckla samverkansformerna för fysisk klimatanpassning, främst avseende skyfallsrisker, genom att ta fram stöd för arbetet. Det kan handla om exempelvis processbeskrivning för arbetet, mallar för avtal med mera. Arbetet kan förslagsvis utvecklas genom att ett antal pilotprojekt genomförs.

8. Vidareutveckla arbetssätt för samlad skyfallshantering i samband med planering och exploatering.

Ansvariga: Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö och hälsoskyddsnämnden, trafikinämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Aktiviteten handlar om att implementera underlag och fortsätta utveckla arbetssätt för att arbeta med skyfallslösningar och dagvattenlösningar i ett avrinningsområdesperspektiv. Aktiviteten handlar också om att utveckla arbetssätt för att samverka i skyfallsåtgärder mellan stadsbyggnadsprojekt och skyddsåtgärder i befintlig stad.

12. Ta fram underlag som hjälper verksamheter i äldreomsorg, förskola, skola, socialpsykiatri och funktionshinderområdet att göra verksamhetsplanering för värmeböljor sommartid.

Ansvariga: Äldre- och äldreomsorgsnämnden, stadsdelsnämnderna, förskolenämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Stadens omsorgsverksamheter arbetar redan med verksamhetsanpassning för att hantera negativa effekter av värmeböljor och frågan finns integrerad i flera verksamhetsspecifika dokument. Denna aktivitet tar sikte på det ”nya normala” men ska gå att anpassa utifrån om värmeböljan blir mer långvarig än normalt. Facknämnderna bör i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram underlag för verksamhetsanpassning. Utöver arbetsrutiner kan arbetet även handla om förebyggande planering. I arbetet bör även fastighetsnämnden, Micasa fastigheter i Stockholm AB och Skolfastigheter i Stockholm AB involveras.

15. Utred alternativa bevattningslösningar i befintlig bebyggelse.

Ansvariga: Trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och kyrkogårdsnämnden.

Aktiviteten syftar till att arbeta förebyggande genom att exempelvis ta fram en plan för vilken växtlighet som ska prioriteras i händelse av långvarig torka och hur. Det bör även utredas om vatten kan användas och exempelvis hämtas från Mälaren istället för dricksvatten för det fall vattenverken är ansträngda eller bevattningsförbud råder.

17. Utredda möjliga insatser gentemot invånarna och besökare vid svår och långvarig värmebölja.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, miljö- och hälsoskyddsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, socialnämnden, äldre- och barnnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem och AB Svenska bostäder.

Aktiviteten innebär att utreda hur staden kan identifiera och arbeta med sårbara grupper i ett brett perspektiv och vilken typ av insatser som kan vara aktuella. Arbetet bör även inkludera hur staden kan samverka med andra aktörer.

19. Skapa en gemensam kommunikation på klimatanpassningsområdet.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Syftet med aktiviteten är att göra ett gemensamt arbete med målgruppsanalys och vilken målgruppsgemensam information som behövs utifrån pågående arbete och handlingsplanens aktiviteter.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom ekonomiavdelningen i samråd med verksamhetsavdelningarna. Ärendet har behandlats av pensionsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och i förvaltningsgruppen. Synpunkter framgår av protokoll eller separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningens övergripande synpunkter

Förvaltningen anser att handlingsplanen är tydligt disponerad med övergripande principer och aktiviteter med utpekade förvaltningar och bolag. Handlingsplanen bidrar också med värdefull inblick i hur komplext klimatanpassningsområdet är och att det är en stor och viktig utmaning för staden att identifiera och hantera risker för liv, hälsa och samhällsviktiga funktioner samt skapa åtgärder för att långsiktigt bygga staden mer tålig och robust.

Klimatanpassningsprinciperna är ett bra stöd i hur arbetet ska ske, inte minst princip 6: *Samverka och samarbeta, internt och externt*. Eftersom staden är en så stor organisation behövs tvärsektoriellt arbete. Även om förvaltningar och bolag är överens om att samverka, gäller det att skapa en gemensam lägesbild, hitta åtgärder, prioritera tillsammans, och lära av varandra.

Ansvarstagande för de sårbara grupper förvaltningen arbetar med i alla sina verksamheter har en hög prioritet både i det korta och i det långa perspektivet. Det är en prioritet att alltid ha med sig perspektivet av dem som inte själva kan göra sig hörda.

Förvaltningens synpunkter om handlingsplanens aktiviteter

2. Genomför verksamhetsspecifika klimat- och sårbarhetsanalyser.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, fastighetsnämnden, förskolenämnden, kyrkogårdsnämnden, socialnämnden, trafiknämnden, äldre- och barnnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, STOKAB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Parkerings AB och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningen ser positivt på verksamhetsspecifika klimat- och sårbarhetsanalyser (KSA), men anser att det är nödvändigt att de sker i samverkan för att få effekt. Klimatanpassningsåtgärder kräver ofta samverkan mellan flera aktörer, exempelvis stadsdelsnämnderna och trafiknämnden som har liknande uppdrag avseende stadsmiljö. Samma sak gäller stadsdelsnämnderna och äldre- och barnnämnden, socialnämnden, förskolenämnden samt fastighetsägare. Det krävs därför samsyn kring problembild, ansvar och vilka åtgärder som behöver genomföras. Det är också önskvärt med någon sammanhållande funktion för dessa analyser så att viktiga synergier mellan nämnder och bolag kan hittas.

6. Ta fram arbetsformer för hur staden ska driva eller medverka i samverkansprojekt med externa aktörer gällande fysisk anpassning för att hantera skyfallsrisker.

Ansvariga: Trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, kommunstyrelsen, S:t Erik Försäkrings AB och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen står först under ansvariga (dvs som huvudansvarig) så att enhetliga arbetsformer tas fram för staden.

8. Vidareutveckla arbetssätt för samlad skyfallshantering i samband med planering och exploatering.

Ansvariga: Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, miljö och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningen anser att även stadsdelsnämnderna borde stå med som ansvariga eftersom eventuella skyfallsanläggningar på parkmark berör dem.

12. Ta fram underlag som hjälper verksamheter i äldreomsorg, förskola, skola, socialpsykiatri och funktionshinderområdet att göra verksamhetsplanering för värmeböljor sommartid.

Ansvariga: Äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, förskolenämnden, socialnämnden och utbildningsnämnden.

Här anser förvaltningen att även miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden bör stå med som ansvariga för att kunna stötta stadsdelsnämnderna och verksamheterna. Det står också i löptexten att facknämnderna bör i samarbete med stadsdelsnämnderna arbeta fram underlag för verksamhetsanpassning.

15. Utred alternativa bevattningslösningar i befintlig bebyggelse.

Ansvariga: Trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och kyrkogårdsnämnden.

Förvaltningen anser att fastighetsnämnden bör stå med under ansvariga för att öka möjligheten till samverkan om att kunna använda regnvatten från stadens fastigheter och tak som gemensamt skulle kunna nyttjas för insamlande av regnvatten, på till exempel parkleksbyggnader, Tekniska nämndhuset etc.

Under aktiviteten står: ”Det bör även utredas om vatten kan användas och exempelvis hämtas från Mälaren istället för dricksvatten för det fall vattenverken är ansträngda eller bevattningsförbud råder.” Förvaltningen anser att också trafiknämnden och stadsdelsnämnderna bör arbeta för hur man kan tillvarata och magasinera regnvatten. Förvaltningen föreslår också att ytterligare en aktivitet möjligen kan tas fram på temat bevattning: *prioritering*

vid bevattningsstöd. Nämnder och bolag kan behöva hjälp med att prioritera olika vattenanläggningar när bevattningsförbud råder, t.ex. plaskdammar, fontäner och duschar.

17. Utredda möjliga insatser gentemot invånarna och besökare vid svår och långvarig värmebölja.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, miljö- och hälsoskyddsnämnden, fastighetsnämnden, förskolenämnden, socialnämnden, äldre- och vårdnämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmsshem och AB Svenska bostäder.

Förvaltningen anser att även SISAB och Micasa bör stå med som ansvariga här.

19. Skapa en gemensam kommunikation på klimatanpassningsområdet.

Ansvariga: Kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Förvaltningen anser att även äldre- och vårdnämnden, förskolenämnden, Micasa, och SISAB berörs av detta,

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Catharina Liljedahl
Avdelningschef
ekonomiavdelningen
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad, KS 2025/514
2. Tjänsteutlåtande - Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2026-10-06
Catharina Liljedahl, Avdelningschef ekonomiavdelningen	2026-10-06